

A lustaság

Erről kár is többet mondani. A lusta ember egyszerűen nem akar küzdeni. Elnyeli őt a sodortatottság. Képtelen kézbe venni, és főleg kézbort tartani életét, mert az szétfolyik a semmittevésben. Miránk ez csak akkor vonatkozik, ha valaki a küzdés hosszabb periódusa után hanyatlik vissza a semmibe. Nagyon sokszor a teljes idegkimerültség külső megnyilatkozása.

A kegyelemre hagyatkozás

Sorainkban senki sem indult el ezzel a negatívummal. Épp ennek ellentéte lelkesített és hozott össze bennünket. Mégis előállhat egy idő után, vagy bizonyos kudarcok helytelen értékelése után a helytelenül értelmezett mondat központi szerepe: „Minden kegyelem.” Innen már csak egy lépés a teljes tétlenségig. Ha a kegyelem mindent elintéz, akkor miért küzdjek?

Ha lapos követ dobok a víz felszínére, a kő addig fog siklani a vízfelszínen, amíg sebessége elég nagy. Lehetséges, hogy a vízen-járáshoz, a hit szerinti élethez is nagyobb „sebességre” van szükségünk, mint az átlagember „élet-sebessége”? Nem akkor kezdünk-e merülni, amikor élettépünk, a természetest meghaladó életpite-lünk kezd visszasüllyedni a világ fiainak földön járó sebességére? Vízisível ma is „járnak” a vízen, de ha lelassul a vízisí, a szíó elmerül.

Amíg Pétert vitte a lelkesedés sebessége, amíg hite lendületet adott neki, addig könnyűszerrel járt a vízen. Megtorpanva azonban - merülni kezdett. Meg kellett torpannia, mert arra is rá kellett jönnie, hogy ellentétes irányba halad, mint Jézus. Hiába tartott Jézus felé, amikor Jézus a hajó felé tartott. Az irányváltás mindig sebességcsökkenéssel jár. Mikor már nemcsak Jézust kereste, de Jézus irányát is átvette, mindketten a hajóba jutottak, és hirtelen elült a szél. Péternek azonban még sokáig fülébe csengett a kínzóan igaz szemrehányás: Miért kételkedtél, te, kicsinyhitű?!

folytatjuk

BULÁNYI GYÖRGY

EGYHÁZREND...

3.6.4. "A választás módja"

A hatalom világa a kinevezések során igen nagy körültekintéssel jár el. Minél magasabb szintre nevez ki egy személyt, annál gondosabban vigyáz arra, hogy ez a személy a maga szempontjából megfelelő legyen. Legfőbb irányító szempontja a kiszemelt személy "kompromittáltsága", azaz ne is legyen már módja hűtlenné lenni az őt kinevező hatalomhoz. Legyen annyira

egzisztenciájába nyúlóan lekötözött, hogy semmiféle visszaútja ne legyen már. A diktatúrák világában ez egészen odáig fokozódik, hogy a kijelölt személyt hűtlenség esetén az ellentábor nem fogadná el, sőt életét is elvonná. A világ fiai okosabbak a maguk nemében.

A világosság fiai sem lehetnek oktanok egészen. Az apostolokról szóló prefációban így imádkozunk: "Ne hagyd magára örök Pásztor nyájadat, hanem szent küldötteid által mindvégig őrizd és óvjad, hogy azok kormányozzák híveidet, akik rendelkezésből állnak nyájad élén, és helyetted mint pásztorod folytatják művedet." A Mátyást megválasztó jeruzsálemi közösség, a Barnabást és Pált missziós útra küldő antiochiai közösség már meg volt győződve arról, hogy választásuk az Isten, a Szentlélek választása volt /cheirotonia és cheirothesia/.

A kisközösségi egyházrend szintjei választások eredményeképpen alakulnak ki. Ebben az egyházrendben az ősegyházhoz hasonlóan mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy ezek a választások a Szentlélek választásai legyenek. Amikor a kisközösség választ, akkor különösen is az Isten munkáját végzi. Hogy ez valóság lehessen, biztosítani kell a szükséges feltételeket. Az első feltételt mindenképpen adottnak kell tekintünk annak következtében, hogy a kisközösség mindig saját tagjai közül választ küldöttet. Adva van tehát az Isten választásának első feltétele: emberileg lehetségesen jól ismerik egymást. Szó sem lehet tehát tájékozatlanságról, ami a makrostrukturális választások jellemzője. Nem százak, ezrek vagy milliók választanak meg egy általuk soha nem látott, esetleg csak újságból vagy TV-ből ismert személyt. Egymást ismerő barátok-testvérek választanak küldöttet a közös asztalt - az eucharisztikus asztalt is - körülülni tudók közül.

Hogy választásuk az Isten választása legyen, ennek második feltétele - jeruzsálemi mintára - a szívet megtisztító imádság és böjt. Csak az ily módon felkészülő testvérek kerülhetnek abba az állapotba, hogy képesek legyenek félretenni magukban mindent, ami nem az Isten gondolata. Analógiaként kínálkozik itt a pápaválasztások jelen rendje, amely messzemenően biztosítja a választás során az Istenbekapcsolódás hátterét. A kisközösségi választások során kinek-kinek joga és kötelessége lehet, hogy megérvelje testvérei számára, milyen szempontok alapján ajánlja egyik vagy másik testvérünket.

De az ilyen jellegű beszélgetéseket mindig hosszú imádságos csöndnek kell követnie. A választást sohasem szabad elkapkodni: Isten színe előtt állva és Isten előtti felelősségünk teljes tudatában kell papírra írunk jelöltünknek a nevét.

Erre a második feltételre azért van szükség, hogy érvényesülni tudjon a harmadik feltétele annak, hogy választásunk az Isten választása legyen. Ez a harmadik feltétel: a szóban forgó funkcióra a legalkalmasabbat kell megválasztanunk. A felsőbb szintbe küldést

biztosító választás során a közösség tényleges vezetőjét kell megtisztelnünk bizalmunkkal, tehát azt a személyt, aki a testvérek együttélése során megmutatta, hogy a közösséget ő tudja a legjobban szolgálni. Csak ebben az esetben van biztosítva annak a lehetősége, hogy Péter-utóddá az a személy lehessen, aki az egymásra épülő szintek mindegyikén - és ilyen választások eredményeképpen - a legalkalmasabbnak bizonyult, mégpedig a testvéreinek lelkében megszólaló Lélek ítélete szerint. Ezek nélkül a feltételek nélkül nem tud megvalósulni a prefáció kérése: "azok kormányozzák híveidet, kik rendelésedből állnak nyájad élén".

Ambíció nélkül az ember nem teljes értékű ember. Az ambíció, jelen esetben egy felsőbb szintre kerülni akarás, semmiképpen sem áll szemben Isten akaratával. Isten akarata ugyanis éppen az, hogy a felsőbb szinten is szolgálni tudó testvér kerüljön a felsőbb szintbe. Ennek az ambíciónak azonban párosulnia kell azzal, amit legegyszerűbben alázatnak nevezhetünk. Ez pedig jelen esetben annyit jelent, hogy ambícióm kielését függővé teszem a testvéreimen keresztül megszólaló Lélek engem alkalmasnak kijelentő hangjától.

Azzal a feltétellel ambicionálok tehát a küldötti szerepkört, hogy az Isten akarja azt, hogy én legyek a küldött. Isten akarata rendre a szeretet egységet teremtő erejében nyilvánul meg. Így jutunk el a kisközösségi egyházrendben történő választás negyedik feltételéhez, amelyet ismét a pápaválasztás rendjének analógiájára abban fogalmazunk meg, hogy a választás során nem elég az abszolút többség, hanem kell a kétharmados többség is.

Ha pl. egy héttagú közösség választ küldöttet, akkor addig kell érvelnünk és imádkoznunk, amíg legalább 5 szavazatot kap az egyik testvér. Ő nyilvánvalóan nem szavazott önmagára, tehát a hat szavazatból megkapott ötöt. Ha ez a választás imádságban fogant választás volt, akkor a másképpen szavazó egyetlen testvérnek is talán könnyű belátnia, hogy nem ő egyedül, hanem testvéreinek összessége látja helyesen, hogy ki a legalkalmasabb hetük közül.

3.6.5. "A szintek elnevezése"

Az első szinten a diakónus jellegű közösségvezetőt találjuk. Az utolsó, a kilencedik szint a pápáé. A második szintet a "presbiter" jellegű közösségvezetők irányítják. A harmadik szintű vezetőt "episkopos"-nak mondtuk, mert itt jön létre a tizenkét "presbiter" egybefogásának, közösségbehozásának a funkciója. Mivel a kisközösségi egyházrenden belül az "episkopos"-nak nincs papkiszemelők és papszentelők funkciója - csak szentelést megerősítő funkciója, miként a korai ősegyházban - ezért a különbség kettőjük között nem minőségi, hanem csak mennyiségi: tízszer annyi testvért szolgál, mint amennyit a presbiter szolgál.

Az ősegyházi püspöki kézzátételre a kisközösségi egyházrendben akkor kerülhetne sor, amikor a genetikailag fölépülő szintek után létrejön az a szint, amely e genetikailag létrejött legfelső szintek küldötteiből áll egybe. Ez a küldöttekből álló szint - a genetika erejének függvényében lehet akár a harmadik, akár egy felsőbb szint. A negyedik szint közösségvezetője viselheti az "archi-episkopos" /fő-felügyelő/ nevet. A következő szintek elnevezéséhez az újszövetségi szóhasználat nem kínál már fel anyagot.

A "bíboros" elnevezés nem újszövetségi ihletésű szó, latin megfelelője a "cardinalis" /szegletkő/ pedig már Jézusra utal. Szavak majd csak kerülnek az élet nyomában. Szükségképpen is kerülnek, mert ami az emberek világában megjelenik valóságként, az nevet is kap, hiszen az ember nevet adni tudó élőlény. Talán a területi elv lesz majd segítségünkre a névadásban: megyei, tartományi, országos, regionális, kontinentális. A különböző szintű püspöki konferenciák, amelyek a Zsinatot követően életrekeltek, jól mutatják, hogy adva van az egyházban a gazdagabb rétegződés igénye.

3.7. "Nem manipulálható"

Ezek után áttérhetek modellünk újabb jelentős vonására: nem manipulálható. Senki sem írhatja elő nekem, hogy ki legyen a barátom. Senki sem írhatja elő egy baráti körnek, hogy kit tekintsenek maguk közül a legkülönbnek. Rendre a legalkalmasabb lesz a vezetőjük. Rendre, mert a kisközösségi választás sohasem lehet életfogytiglani jellegű. A kisközösségben elvileg mindig nyitott kérdés, hogy ki a közösség vezetője. Így van ez még a genetikai erő erejében létrejövő közösségek esetében is, bár a kiöregedés eseteit leszámítva ritkán fordul elő, hogy a közösséget megszüülő személy elveszíti a közösség bizalmát abban az értelemben, hogy más személy bizonyul a közösséget összefogó vezetőnek.

Sem elvileg, sem gyakorlatilag nem ilyen egyértelmű a vezető személyének állandósága a genetika fölötti szinteken. Előfordulhat, hogy át kell adnunk a vezetői szerepkört az alkalmasabb testvérnek. Ha pl. eljutottam már a testvérek korábbi választása következtében a 6. szintig, de idő múltával pl. a 4. szint megvonja tőlem a bizalmát, és más testvért küld helyettem az 5. szintre, akkor ennek az 5. szintnek nyilvánvalóan nincs módja arra, hogy én képviselhessem az 5. szintet a 6.-ban.

Ezért gondolom nagyon fontosnak, hogy ha felkerültem már a 9. szintbe is, akkor is tagja maradjak végig az alsóbb szintű közösségeknek, azaz mindazoknak a közösségeknek, amelyek küldött szintűek és ezenfelül még benne maradjak a saját genetikám által kifejlesztett szintek legfelsőjében.

Úgy gondolom, hogy a fentiekben elmondottak biztosítják, hogy szinte szeizmográf-érzékenységgel

tudja érzékelni ez a modell a testvérek mindenkori alkalmasságát. Eddigi tapasztalataink szerint az első küldött-szinten jónak bizonyult, hogy évenkénti választással tudakoljuk meg, hogy kik azok, akik Isten rendeléséből állnak Isten nyája élén. Az időnek, a tapasztalatnak kell majd kidolgoznia, hogy ez az évenkénti választás életszerű-e a modell felsőbb szintjein. Analógiaként kínálkoznak e tekintetben az egyház különböző szerzetesrendjeinek alkotmányai, amelyeknek nagy része elutasítja az életfogytiglani jellegű funkció-betöltést, de három vagy hat évre választja meg a maga vezetőit. Valószínű, hogy a felsőbb szintek nagyobb személyi állandóságot kívánnak meg, mint az alsóbbak, de ezt tapasztalatok nélkül előre nem lehet megmondani.

Nincs kizárva, hogy még a legfelsőbb szinten is győzhet az afrikaiak által kezdeményezett grémium-gondolat, s így akár az is elképzelhető, hogy a Péter-tisztelet évről-évre a 9. szint más és más testvére tölti be - a körben elnöklés analógiájára. Ismétlem, mindezt csak a gyakorlat mutathatja meg.

Egy ilyen jellegű egyházrend nem manipulálható. Üldözni üldözhető. Számkivetéssel, börtönrel, halállal ritkíthatók és zavarhatók a sorok, de ez a modell, s aki ebben a modellben nevelődik, alighanem sohasem fog azonosulni az üldöző hatósággal; soha el nem fogadja annak a jelöltjét, nincs is módja reá. Nincs mód arra, hogy valaki képviselhesse az üldöző hatóságnak nem-teológiai, nem-jézusi szempontjait, s ezeket belekeverje az egyház célkitűzésébe.

A katedrálisok, püspöki paloták, függetlenített személyek, személyi és dologi kiadások nélküli egyházmodellt összehasonlíthatatlanul nehezebb bármely üldöző hatóságnak kezesbáránnyá szelídítenie, elterelnie a jézusi célkitűzéstől. Mindez megfogalmazható pneumatológiailag is. Ha a közösség vezetője az, akit a Szentlélek ajándékai tettek közösségvezetővé, ha tehát a hivatal szükségképpen karizmatikus hivatal, és ha ily módon megszűnik a karizma és a hivatal feszültsége, akkor a Sátánnak nincs hol megfognia az egyházat. Összesen annyit tehet, hogy "erősítheti azt a vértanúgyártás munkájával." De abba nem tud beleszólni, hogy ki legyen az egyházban vezető. Nem tud vértanúságra nem hajlandó, hanem vértanúság helyett az egyház és a hatóság érdekeit ügyesen összeegyeztetni akaró embereket rakni a vezetésbe.

Úgy is mondhatnám, hogy ez a modell megszűnteti annak a lehetőségét, hogy a tanítvány különb legyen a Mesterénél. A modell megszűnteti azt az abszurditást, amelyet nagy arányokban termeltek a múlt egyházrendjei. Jézus szerint a tanítvány csak úgy lehet tanítvány, hogy nem lesz különb Mesterénél.

Ha a tanítvány bíboros lesz, úgy lesz bíboros, ahogy Jézus bíboros volt a Getszemánitól a Golgotáig. Ez a szöveg nem forradalmi szöveg. "Ez a szöveg szolid, jézusi szöveg." Katolikus szöveg. Orthodox szöveg,

mert ortopraxison alapul. Az afrikai testvérek között püspököket is találhatunk, akik ezt a szöveget mondják.

URBÁN JÓZSEF

BOKOR – TOTYA – MISE...

„Aki nem gyűlöli apját, anyját, testvérét... nem lehet a tanítványom.”

I.

A mai evangéliumi részlet gyűlöletet említ. Sokszor hallottuk, ismerjük már jól a magyarázatot: az arám, Jézus anyanyelve kontrasztokban beszél. Ezért a mondatot akár úgy is lehet magyarra fordítani, hogy „aki jobban szereti apját, anyját..., nem lehet a tanítványom”.

Mégis mintha e magyarázat után is maradna bennünk valamiféle elégedetlenség. Nehéz túllépnünk az erős szó okozta első sokkon? Ki tudja, talán igen. Meg aztán az is van, hogy úgy érezhetjük, ezzel a magyarázattal sem jutottunk sokkal előbbre. Mert mit is jelent az, hogy előnyben részesít, jobban szeret? Meg hogy éppen ezt nem szabad?

II.1.

A figyelmünk talán kevésbé akad meg a felsorolás utolsó elemén – „sőt még saját magát is” –, most mégis innen szeretnék indulni. Mit jelent ez? Hogyan lehet jól gyűlölni, vagy ha úgy tetszik, „nem jobban szeretni, nem előnyben részesíteni” önmagamat?

Az öngyűlöletről HBO híres filmsorozata jut eszembe, a Trónok harca. A Királyvár nevű városállamban a hit követői veszik át lassan az uralmat. Nem egyszerűen bírálják a bűnös életvitelt – szegényekét és gazdagokét egyaránt –, hanem erőt is alkalmaznak, hogy érvényt szerezzenek a hitnek. Részint jókora furkósbotokkal járnak-kelnek, részint a hitelességükkel megnyerik maguknak a tömegeket. Ez az erejük másik, talán jelentősebb eleme: a tömeg.

A meggyőzés eszköze tehát a szó, mégpedig a tettekben és viselkedésben igazolást nyerő szó. A hit képviselői elsőként magukon kérik számon azt, amit hirdetnek, akár a gazdagokat bírálva is. Ők az elsők, akik szörruhában járnak, vezekelnek, lemondanak a hívságokról és a feslett életéről.

Mindennek ellenére a nézőben lassacskán az alakul ki, hogy nem kér az efféle „hitelességből”, bármennyire következetes is a hit harcosainak hozzáállása és magatartása. Túl sok a veszteség. A világ nemcsak büntelen lesz, de szürke is, élettelen is. A helyes megnevezést kereső néző az ilyesfajta magatartásra végül talán nem is a hitelesség, hanem inkább a fanatizmus, a vakbuzgóság szót használná. Hiteles ez, de ártalmas.